

Чорна Л. Р.

студентка 4-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПШ»

Науковий керівник:

Павленко І. В., к.ю.н, доцент кафедри публічного права
факультету соціології та права НТУУ «КПШ»

ПРОФІЛАКТИКА – КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Боротьба зі злочинністю в Україні на сучасному етапі розбудови правової держави – найважливіше державне завдання. Першочерговим напрямом цієї роботи є профілактика злочинності, тобто діяльність з усунення або послаблення факторів, що породжують злочинність або сприяють їй. Без успішного вирішення питань профілактики злочинності неможливо побудувати правову державу, сформувати правову та моральну культуру владних інститутів і громадян. В економіці будь-якої держави є суперечності й недоліки, котрі використовує злочинність. Економічна злочинність – сукупність суспільно небезпечних посягань, що вчиняються у сфері економічних відносин та спрямовані на отримання корисливої вигоди. Ці злочини вчиняються проти власності, у сфері господарської діяльності, у сфері службової діяльності в юридичних особах приватного права і професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.[3, с. 69] Економічні злочини визнані особливо небезпечними на міжнародному рівні. І справді даний вид злочинів є небезпечним, оскільки наносить чималої шкоди економіці держави та займає найбільшу частку в структурі всієї зареєстрованої злочинності в Україні. Важливо не лише припиняти та розкривати такі злочини, але й вести загальнодержавну профілактику для того, щоб чисельність таких злочинів скоротилась до мінімуму.

Сьогоднішня економічна ситуація в Україні є сприятливою детермінантою для вчинення економічних злочинів. Економічна криза сприяє розвитку так званої «тіньової економіки», яка тягне за собою ряд злочинів: шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України), ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 ККУ України).

З метою розробки заходів профілактики злочинів потрібно з'ясувати причини та умови злочинності, щоб знати проти чого вести боротьбу. Найголовнішими чинниками, що породжують злочинність є соціально-економічні чинники, які забезпечують нормальне функціонування суспільства. Це економічна криза, боргова залежність України, недосконалість податкової політики. Вважаємо, що проблему потрібно вирішувати спочатку на загальному рівні, оскільки це приведе до покращення економіки в цілому. Також актуальними причинами економічної злочинності в Україні є: відставання правового забезпечення протидії економічній злочинності від швидкості її зростання та необхідності посилення боротьби з нею; правова незахищеність суб'єктів господарювання від зловживань, утисків і вимагань з боку чиновників державного апарату на всіх його рівнях; низька правова культура та свідомість суспільства; недоліки в регулюванні кредитно-фінансових відносин;[2, с. 224] неналагоджена система переходу до ринкової економіки.

Проблемним питанням є висока латентність цих суспільно небезпечних діянь, що зменшує можливість на базі виявлених та розкритих злочинів розробляти ефективні методики профілактики. Не секрет, що вітчизняний апарат державної влади є високо корумпований, тому постає питання чи бажають владні структури змінювати методи своїх організаційно-управлінських відносин і таким чином самим не ставати суб'єктами економічних злочинів та попереджувати їх в цілому. Декриміналізація - ще одна перешкода на шляху виправлення ситуації. Що є дієвішою перешкодою до вчинення злочину: 680 тис.гривень штрафу (ст. 203-2 КК України) чи позбавлення волі до 5-ти років за зайняття гральним бізнесом? Замінюючи кримінальну відповідальність адміністративною, гуманізуючи санкції, держава намагається заповнити державну скарбницю, але аж ніяк не протидіяти злочинам у сфері економіки.

Верховною Радою України ратифіковано чимало міжнародних нормативно-правових актів по боротьбі із економічною злочинністю, зокрема Угода про співробітництво в боротьбі зі злочинами у сфері економіки між членами СНД від 12.04.1996, Конвенція ООН проти корупції від 18.10.2006, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999,

Резолюція Комітету Міністрів Ради Європи «Про двадцять керівних принципів боротьби з корупцією» від 6.11.1997. У цих документах мова іде про вироблення погодженої стратегії і зміцнення взаємодії правоохоронних і контрольних органів у боротьбі зі злочинами у сфері економіки (Угода про співробітництво в боротьбі зі злочинами у сфері економіки); заохочення, сприяння та підтримка міжнародного співробітництва й технічної допомоги в запобіганні корупції та в боротьбі з нею, зокрема в поверненні активів.(Конвенція ООН проти корупції). Як бачимо держава намагається вдосконалити своє законодавство, співпрацювати, набиратись досвіду у боротьбі із економічною злочинністю, що в майбутньому дозволить провести профілактику таким злочинам.

Ефективність зменшення числа економічної злочинності залежить від превентивних заходів. Найважливішим та найскладнішим профілактичним заходом є виховання в суспільній свідомості ідеї побудови високоефективної економіки, здатної створити людям надійні умови життя. Потрібно думати не про збагачення кожного окремо, а про збагачення держави, що в подальшому призведе до покращення життя населення. Необхідно, щоб кожен – платник податків – поважав свої обов'язки та знав, що від нього залежить стан економіки та благоустрій держави. Законодавцю слід звернути увагу, що економіка держави «виграє» у разі зменшення ставки податків, в такому випадку це приносить більше коштів у державний бюджет (так наприклад, у підприємців не виникає потреби приховувати свої доходи і вони можуть сплачувати встановлені податки). Забезпечення прозорих систем контролю як з боку держави так і громадськості буде також сприяти росту поваги до держави, правовому вихованню. Розвиток українського підприємництва – першорядне завдання, яке має бути виконане. Політика держави повинна бути спрямована на: вихід із кризи, зміцнення національної грошової одиниці, створення ефективних короткострокових стратегій та програм для розвитку окремих галузей економіки; подолання бідності та створення так званого «середнього класу»; законодавець має приймати не декларативні, а дієві нормативно-правові акти у сфері економіки, при цьому залучаючи юристів, економістів і практичних працівників до розробки законопроектів, та прогнозувати результати прийняття таких документів. Потрібно розробити окрему стратегію боротьби із злочинністю у сфері економіки, оскільки в Указі Президента України «Про невідкладні заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю» від 29.10.2003 лише згадується про економічні злочини і ніякої концепції запобігання їм немає. Не потрібно забувати і про міжнародну співпрацю, перейняття корисного досвіду із розробки заходів профілактики.

Таким чином, вважаємо, що вірним шляхом протидії економічній злочинності має стати, в першу чергу, профілактика таким злочинам. Стабільна економіка, належна правозастосовна база та незаперечна громадська позиція допоможуть викоринити злочини у сфері економіки, а також побудувати європейську правову державу.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. – зі змінами та допов. станом на 5 вересня 2012 року. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012.
2. Кримінологія: Навчальний посібник / Ю. Ф. Іванов., О. М. Джу́жа. -К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. - 264 с.
3. Кримінологія. Особлива частина: Навчальний посібник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман; За редакцією І. М. Даньшина. — Харків: Право, 1999. - 232 с.
4. Профілактика злочинів: Підручник / за заг. ред. О. М. Джу́жа. – К.: Атіка, 2011. – 718 с.
5. <http://crimecor.rada.gov.ua>